

'Hulp is te testen, als een medicijn'

Achtergrond | Met methoden uit de medische wereld is bepaald wat de beste hulp is voor Keniase kinderen

De universiteiten van Harvard en Berkeley gaan in zee met een kleine Nederlandse ontwikkelingsclub. Doel: onderzoeken welke hulp werkt en welke niet.

Van onze verslaggever
Olav Velthuis
NUNSPPEET

Een nieuw medicijn zonder testen op de markt brengen is ondenkbaar, maar in de ontwikkelingswereld wordt jaarlijks voor vele miljarden aan hulp verleend zonder dat duidelijk is wat de effecten ervan zijn.

Een kleine Nederlandse ontwikkelingsorganisatie, International Child Support (ICS), probeert daarin verandering te brengen. Het Amerikaanse Poverty Action Lab, een groep onderzoekers die verbonden is aan prestigieuze universiteiten als Harvard, Berkeley en MIT, helpt mee.

ICS bedacht begin jaren negentig dat je op kleine schaal hulpprogramma's uit moet testen voordat je op grote schaal geld gaat uitgeven – zeker als je zoals ICS jaarlijks niet meer dan ongeveer drie miljoen euro te verdelen hebt. De

regio-directeur Afrika van ICS, Chip Bury, riep daarom de hulp in van zijn vriend Michael Kremer.

Kremer, een vooraanstaand hoogleraar ontwikkelings-economie aan de universiteit van Harvard, stelde een verrassend eenvoudige techniek voor, die van het 'blind evalueren'. Geef een groep armen hulp, onthoudt die hulp aan een controlegroep, en kijk vervolgens naar de verschillen in prestaties. De techniek keek Kremer af van 'de medische wereld. Een medicijn mag niet op de markt worden gebracht, voordat de effectiviteit door blinde evaluaties is aangetoond.

Is het niet cru? Hulpbehoevenden hulp onthouden?

ICS-directeur Els Hekstra vindt van niet. 'De bedoeling van de evaluaties is dat iedereen er op lange termijn de vruchten van plukt.'

ICS en Poverty Action Lab gingen bijvoorbeeld met die techniek in Kenia aan de slag. Daar testten zij onder andere enkele hulpmethoden om de scholing van kinderen te bevorderen: het uitdelen van gratis schooluniformen, het verstrekken van ontwormingspillen en het op grote schaal verspreiden van schoolboeken. ICS zorgde voor de hulp, het Poverty Action Lab verzamelde de gegevens en verwerkte ze.

Invloeden van weer, cultuur of

politieke omstandigheden waren altijd gelijk. Want de scholen waar wij ons onderzoek deden, lagen dicht bij elkaar', aldus Hekstra. 'Daardoor weten we zeker dat verschillen in prestaties door het hulpprogramma zijn veroorzaakt.'

De resultaten: het verspreiden van schoolboeken – een erg populaire activiteit onder ontwikkelingswerkers – blijkt lang niet zo effectief te zijn als doorgaans

De ene groep krijgt hulp, de andere groep krijgt niets

wordt gedacht. 'Alleen de slimsten van de klas waren erbij gebaat. Misschien weet de rest niet wat ze met de schoolboeken aanmoeten', zegt Esther Duflo, hoogleraar aan de Amerikaanse universiteit MIT, en met Kremer samenwerkend in het Poverty Action Lab. Zij legt een bliksembezoek af aan het Nederlandse kantoor van ICS.

Duflo: 'Het bleek heel wat effectiever te zijn kinderen 's ochtends een bordje pap geven, en gratis schooluniformen verstrekken. Het aantal leerlingen dat op school aanwezig is, schoot erdoor om-

hoog. Een schooluniform is verplicht op de scholen, maar kost in Kenia ongeveer zes dollar. Dat is een behoorlijke uitgave voor een Keniaans gezin.'

Maar ontwormingspillen bleken het meest effectief. Veel kinderen in Kenia komen niet naar school, omdat zij door contact met besmet water een worminfectie hebben opgelopen. Daar valt wat aan te doen door de kinderen met pillen te ontwormen. De kosten om een kind met dat hulpmiddel een jaar langer naar school te laten gaan: ongeveer drie euro.

Hekstra: 'Dankzij dat onderzoek hebben in Kenia afgelopen jaar honderdduizend scholieren, waaronder de scholieren die ons geholpen hebben met het verkrijgen van de onderzoeksresultaten, ontwormingspillen gekregen. Wij vinden dat een veel effectievere werkwijze dan de normale werkwijze van ontwikkelingsorganisaties.'

Maar ook tijdens het onderzoek zijn de scholen in de controlegroep niet aan hun lot overgelaten, benadrukt Duflo. 'Ook die scholen krijgen altijd wat ondersteuning, zoals krijt voor op het schoolbord.' Dat wil zeggen: als er een schoolbord is. Onderwijs in Kenia vindt soms ook buiten plaats, met zijn allen op de grond bij een boom.

Als die blinde evaluaties zo veel opleveren, waarom worden ze dan

niet meer gebruikt in de ontwikkelingswereld? 'Om te beginnen is er een economische reden', zegt Duflo. 'Het uitvoeren van de studies is duur. De kosten van onze studies komen ten laste van ons eigen budget, terwijl de resultaten voor iedereen beschikbaar zijn.'

Maar dat is niet het enige obstakel. Duflo: 'Sommige organisaties zijn ervan overtuigd dat wat zij doen, goed is. Als ze er vervolgens achterkomen dat hun programma niet werkt, is dat blijikbaar moeilijk te verkroppen.'

Een eenduidig antwoord op de vraag of ontwikkelingshulp effectief is of niet, hebben blinde evaluaties niet in petto. 'Die vraag kan je alleen per project beantwoorden', zegt Duflo. Niettemin hebben de Wereldbank en andere ontwikkelingsorganisaties steeds meer interesse voor blinde evaluaties. Ze lijken vooralsnog de beste verdediging tegen critici die stellen dat de 55 miljard dollar die de rijke landen jaarlijks aan ontwikkelingshulp besteden, weggegooid geld is.

Michael Kremer dicht aan blind evalueren 'een revolutionaire rol' toen. Het kleine ICS uit Nunspheet, dat dit jaar een kwart eeuw bestaat, loopt daarbij in de voorhoede.

Hekstra: 'Wij doen liever een paar projecten goed, dan veel projecten wat minder.'

Modehaas regeerde in 'Captain Tolo' insc...

opman
schap-
ande-
n Pie-
Swiss
derde
iz een
afkon-
et ver-
0 mil-
co) na
iljoen
er het

tentie,
u van
u de
er de
r van
olie'.
oorlog
or het
Moni-
kop
lecht-
onder-
iling,
eling

sterin-
aldus
iet de

Shell
ogin-
edigd
op de
Ook
in de
in de